

комплексної системи мотивації, оптимізація використання трудових ресурсів та формування сприятливого корпоративного середовища дозволять підприємствам підвищити продуктивність праці та забезпечити стійкість до кризових явищ.

Список використаних джерел:

1. Куцик П.О., Гергега О.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективною діяльністю підприємств торгівлі: теоретичний аспект. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 3. С. 99-104.
2. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Каравела, 2007. 584 с.
3. Смолінська С.Д., Мельник Н.П. Шляхи та резерви збільшення прибутку підприємства в умовах економічної кризи. *Молодий вчений*. 2018. №. 1 (2). С. 987-989.
4. Камінська І.М., Дорош В.Ю., Ковальчук А.Ю. Методичні підходи до оцінки ефективності формування та використання активів підприємства. *Економічний форум*. 2019. Т. 1. №. 4. С. 188-199.
5. Яковенко, В.С. Прогнозування розвитку ринку праці України. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Економічні науки. 2016. Вип. 2. С. 48-56.
6. Яковенко В.С. Стартап-підприємництво як прояв креативної економіки. Актуальні аспекти розвитку суб'єктів підприємництва в умовах глобальної економіки: колект. моногр. за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Біла К.О., 2021. С. 225-237.
7. Колосов А.М., Кучеренко С.К., Яковенко В.С. Позиціонування автомобільних брендів на авторинку України в очікуванні його післявоєнного відновлення. *Бізнес Інформ*. 2023. № 3. С. 226-235. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-226-235>.

Юлдашев Р. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЛЬ І МІСЦЕ ПЛАНУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Управління включає в себе систематичне керівництво суспільним виробництвом. Це охоплює керування технічними засобами, такими як машини та механізми, а також управління людськими ресурсами і взаєминами, що виникають у процесі виробництва.

У сучасних умовах ринку успішність організації залежить від її здатності до виживання та досягнення поставлених цілей. Для цього важливо, щоб управління, планування, мотивація та контроль були ефективними і результативними.

Пітер Друккер, відомий вчений в галузі управління, підкреслює, що результативність полягає в умінні «робити правильні речі», тоді як ефективність полягає

в умінні «правильно робити ці речі». Планування відіграє ключову роль у визначенні цілей організації і шляхів їх досягнення. Це процес, що допомагає керівництву встановити стратегічні напрями для прийняття рішень, спрямованих на досягнення загальних цілей.

Таким чином, планування управління підприємством є критичним елементом, оскільки воно визначає цілі та методи досягнення їх шляхом аналізу завдань і ресурсів, необхідних для їх виконання. Це включає в себе систематичну організацію процесу, спрямовану на підвищення ефективності підприємства шляхом координації та орієнтації на результат. Планування стає вирішальною складовою управлінського циклу, надаючи базу для прийняття стратегічних рішень і враховуючи прогнозування для наукового передбачення майбутнього розвитку. Такий підхід сприяє зниженню ризиків та підвищенню адаптивності до змін, забезпечуючи оптимальні умови для ефективного функціонування підприємства.

Організація – це процес, спрямований на створення та розвиток структури господарської системи. Вона включає в себе регулювання окремих аспектів управління і може бути розділена на організацію виробництва, організацію праці та організацію управління залежно від конкретного контексту [1].

Головною метою координації є забезпечення гармонійності дій працівників підприємства відповідно до стратегічного плану. Функція регулювання полягає у забезпеченні ефективного контролю та забезпеченні нормального перебігу виробничих процесів на підприємстві.

Якщо процес прийняття рішень не супроводжується систематичною підготовкою, можуть виникати імпровізовані рішення на основі інтуїції. Ці рішення, як правило, приймаються в умовах обмеженої інформації та безпосередньо перед їх реалізацією. Регулювання, в такому випадку, передбачає ретельну проробку прийнятого рішення та надання відповідних директив з щодо його виконання, що робить його невід'ємною частиною процесу планування.

Облік слугує основою для планування та аналізу господарської діяльності з метою контролю та підвищення ефективності виробництва шляхом виявлення можливих резервів [1].

Роль контролю в управлінні полягає у забезпеченні зворотного зв'язку, що сприяє виконанню планованих рішень. Основна мета контролю – забезпечити виконання запланованих завдань.

Процес контролю включає:

- оцінку результатів на основі порівняння фактичних та запланованих результатів;
- аналіз відхилень між очікуваними та реальними показниками;
- перевірку припущень;
- оцінку узгодженості планового процесу з методичною та змістовою базою.

Управління активізується шляхом комплексного застосування методів стимулювання. Матеріальне стимулювання базується на задоволенні матеріальних потреб, тоді як моральне – на соціальних аспектах, таких як потреба в повазі та спілкуванні.

Планування починається зі встановлення загальних цілей, далі формулюються конкретні завдання на визначений період, визначаються шляхи до їх досягнення та засоби. Контроль над виконанням цілей відіграє важливу роль у цьому процесі, оскільки планування завжди базується на гіпотезах стосовно майбутнього стану оточуючого середовища. У кожному підприємстві стратегічне планування базується на обмежених даних, навіть при існуванні добре організованої системи бухгалтерського обліку і аналізу. Проблема полягає в тому, що деякі аспекти економічної діяльності підприємства неможливо передбачити, оскільки вони залежать від змін у зовнішньому середовищі, яке постійно змінюється.

У західних економіках ця нестабільність пояснюється активним та швидкозмінним споживчим попитом, що впливає на розвиток технологій, комунікацій і соціальних зв'язків. Показники цільового ринку стають основою для здійснення стратегічного планування на підприємстві. Тому вирішення відповідних стратегічних завдань потребує постійного оновлення даних про зовнішнє середовище, їх аналізу та розробки нових адаптованих ефективних стратегій.

Зважаючи на невизначеність умов, важливо розглядати кілька можливих сценаріїв розвитку подій та приймати рішення з урахуванням ризиків. У разі відсутності можливості оцінки ймовірності настання певних подій, рішення приймаються в умовах нестабільності. Оцінювання зовнішнього середовища допомагає виявити зміни, ідентифікувати потенційні загрози та можливості, що

надається зовнішнім середовищем для успішного досягнення поставлених цілей. Наприклад, аналіз діяльності основних конкурентів дозволяє підприємству вчасно реагувати на їх дії та знаходити шляхи підвищення конкурентоспроможності.

Управління підприємством неможливе без здійснення ефективного планування, яке визначає його роль і місце в сучасному бізнесі. Планування є стратегічним і тактичним інструментом, що сприяє досягненню поставлених цілей, оптимізації наявних ресурсів та якісному управлінню ризиками. Його роль також полягає у створенні чіткого напрямку розвитку та визначенні ключових пріоритетів і ресурсів для досягнення успіху. Планування також дозволяє підприємствам ефективно адаптуватися до змін у зовнішньому бізнес-середовищі, обмежувати недоцільні виробничі та позавиробничі витрати, а також суттєво підвищувати продуктивність і конкурентоспроможність в контексті сталого розвитку.

Таким чином, можна зробити висновок, що планування є невід'ємною складовою управління підприємством, яка забезпечує його успішне функціонування та розвиток у динамічному світі бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Сотник І.М., Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність [Підручник]. 2018, Суми: ВТД «Університетська книга».
2. Мельник Л.Г., Ковальов Б.Л., Завдов'єва Ю.М. та ін. Проривні технології в економіці і бізнесі (досвід ЄС та практика України у світлі III, IV і V промислових революцій) [Навчальний посібник]. 2020, Суми: СумДУ.
3. Свириденко С.В. Бізнес-план як ефективний інструмент планування інвестиційних заходів в умовах мінливого зовнішнього середовища Стратегія інноваційного розвитку економіки. 2012. № 5. С. 17-25.
4. Гринько Т.В., Андросова І.О. Підходи до впровадження стратегічного планування на торговельних підприємствах. *Проблеми економіки*. № 4 (46). 2020. С. 146-154.